

blad" het uit, dat aan zijn lezers meldde, dat volgens Synodaal besluit, de methode van ellende, verlovings, dankbaarheid verworpen was.

Hier zal wel het drukduivelse geïnspireerd hebben.

Want de verslaggever van het Amsterdamsche blad zal er wel van op de hoogte zijn, dat een catechisatie geen huwelijksmarkt is, waar ouders, die met huwbare dochters gezegend zijn, ze heen sturen, eerst de ellende van niet gevraagd worden doormaken, daarna het geluk der verlovings smaken — ik heb natuurlijk hier het oog op de dochters en niet op de ouders — en met stralende oogen van dankbaarheid de catechisatie verlaten.

Toch is het ook verkeerd de methode van den catechismus anthropologisch te noemen.

Vanzelf is de inhoud niet anthropologisch, maar de methode evenmin.

Doch laat ik zoo'n zwaar stuk op dit oogenblik niet aansnijden.

Gaarne kom ik er D. V. later op terug.

Het gaat nu slechts om indrukken.

En dan is het mijn indruk, dat de Synode, door de volgorde van de Geloofsbelijdenis aan te nemen, een stap in achterwaartsche richting heeft gedaan.

De Catechismus is het leerboek onzer kerken, ook voor de catechisatie.

Het Kort Begrip sluit zich hierbij aan.

Deze werden dan ook gebruikt in den bloeitijd onzer kerken.

Toen evenwel de zon daalde, maakten de vragenboekjes opgang. Deze volgden niet meer de orde van de Geloofsbelijdenis of liever nog van de dogmatiek.

Nu zal ik het nut, dat deze boekjes hebben gesticht, niet gaarne willen onderschatten.

Toch, toen het historisch bewustzijn in de 19de eeuw meer en meer opklaarde en onze kerken in zuiverder banen werden geleid, werden bijna algemeen deze boekjes afgeschaft en zoowel Catechismus als Kort Begrip in eere hersteld.

En nu draait m.i. de Synode het rad weer terug.

Doch genoeg hierover.

Den Deputaten wordt thans een schoone kans gegeven de kerken te bevredigen.

En om nu eens een indruk uit de wandelingen van de Synode op te teekenen: ik hoorde iemand het concept-leerboek bij voorbaat een doodgeboren kindeke noemen.

Dat is natuurlijk niet het gevoel der meerderheid.

Toch vrees ook ik voor het leven van het lieve wicht.

Enfin, Deputaten mogen het twee en een half jaar dragen onder het hart.

Lang genoeg om een voldragen concept ter wereld te brengen.

Het reces der Synode.

Het voorstel om op den verjaardag van H. M. de Koningin en in de jubileumweek niet te vergaderen, viel in goede aarde.

Het liet zich voorzien, dat men in de jubileumweek toch niet gereed zou komen.

En zoo kwamen we den 10den September weer samen.

De broeders waren nitgerust.

Dat komt heldere beoordeeling der onderhavige kwesties ten goede.

Maar ook werkt het wel een beetje verlenging van de discussies in de hand.

Dat bleek reeds den eersten avond.

't Was weder een geheime zitting.

Daarop werden tuchtzaken behandeld en o.m. ook de zoogenaamde gravamina tegen onze Gereformeerde belijdenis van den heer Paupit van Scheyveningen.

Over dit laatste werd een degelijk en uitgewerkt rapport door Prof. Grojdanus uitgebracht.

Maar het was mijn persoonlijke indruk, dat men zich in de discussies meer had kunnen beperken.

Immers bestond er over de zaak niet het geringste verschil van gevoelens.

De volgende dagen deed dit enzel zich nog wat sterker voor.

De kwestie-Zandvoort.

Over deze kwestie behoeven we onze lezers niet in te lichten.

Zij is in den breede in ons blad besproken.

Twee dingen behooren daarbij wel te worden onderscheiden.

Ten eerste, de invoering van het vrouwenkiesrecht door een plaatselijke kerk, in dit geval die van Zandvoort.

Ten tweede, het vrouwenkiesrecht zelf.

Voor de behandeling van deze zaak was meer dan gewone belangstelling.

De bezoekers, waaronder ook vrouwelijke, waren in tamelijk grooten getale opgekomen.

Men zag den rapporteur Prof. H. H. Kuiper in zijn kracht.

Heel logisch en historisch toonde hij het als tolk zijner commissie aan, dat in geen geval een plaatselijke kerk een beslissing van dien aard mag nemen.

Unaniem was de Synode het met hem eens.

De Generale Synode vermaande daarom de kerken zeer ernstig en dringend om, zoolang de ker-

ken hierover gemeenschappelijk geen uitspraak hebben gedaan, dit kiesrecht niet in te voeren en sprak uit, dat, voorzover sommige kerken dit reeds hebben gedaan, zij dit besluit behooren in te trekken en al te wachten wat de volgende Synode eventueel beslissen zal.

Deze uitspraak verblijdt ook voor de toekomst.

Ging men, al gold het andere dingen, meer en meer het spoor van Zandvoort volgen, dan zou het kerkverband zeer ernstig gevaar lopen.

Zoo verliep dan deze zaak, gelijk wij in ons blad voorspelden.

De zaak van het vrouwenkiesrecht wordt, gelijk men in het persverslag lezen kan, in studie genomen.

Verlenging van den arbeidsdag.

Zal Europa, zal ons land de oeconomische malaise te boven komen, dan zal o.m. de arbeidsdag verlengd moeten worden. Zoo heeft men van onderscheiden kanten reeds kunnen hooren. Toch stuit dat op verzet. Vernam men een poosje geleden van een gemeentelijken dienst, die zijn werklieden verzocht één of een paar minuten langer te werken, omdat dat een aanzienlijke bezuiniging gaf en dat een groot deel dezer werklieden hiertegen bezwaar hadden?

Men moest zulke menschen eens naar onze Synode kunnen sturen.

Daar gaat het anders toe.

De eerste twee weken werden de vermoeiende vergaderingen 's morgens onderbroken door het koffie- en 's middags door het theekeuertierte.

Dan zag men al wat op den titel „eerwaard" aanspraak mocht maken, met of zonder nadere toevoeging, de consistorie binnenstormen, die voor die gelegenheid in koffiekamer, of wilt ge, gelachkamer — geen gelachkamer a. u. b. — was gemetamorfoseerd.

Daar stond men dan achter barricades van tafels en stoelen te hengelen naar of te tjengelen om een kopje geurig vocht.

Blijkbaar begon dit een Kamper hoogleeraar te vervelen.

Hij brak door de stoelenbarricade heen en wilde juist zijn hand leggen op een kopje thee of de Synodale Cerberus schoot op hem toe, dwong hem onder luid gelach van de gelachkamer weer achter de barrière te gaan staan en zijn beurt af te wachten.

Het bleek dan ook herhaaldelijk, dat het kwartierje ontoereikend was.

De praeses zat wel te hameren, maar in de koffiekamer wou ieder toch graag zijn gerechtigheid hebben.

Dit smartte den praeses diep.

Zelfs uitte hij eens een dreigement. Maar door het rumoer kon ik niet verstaan, wat hij zeide.

Doch het reces der Synode bracht raad.

Toen de afgevaardigden naar Utrecht teruggekeerd waren, werd hun al spoedig meegedeeld, dat de koffie- en theekeuertiertes afgeschaft waren en dat hun voortaan in de vergadering zelf die zoozeer gewaardeerde dranken zouden worden geserveerd.

Zoo zij meent, dat hiertegen eenig protest rees, heft zij het mis.

Deze maatregel droeg aller goedkeuring weg.

Zelfs werd van uit de vergadering het voorstel gedaan om de middagpauze een half uur te bekorten en dus om één uur te beginnen.

En ook hiertegen werd geen enkel bezwaar ingebracht.

Men trekke er leering uit.

Rekkelijken en preciesen.

Voortaan zag men Synodeleden, die der geheelen Synodedag door aan hun plaats zaten gekluisterd. Niets mocht hun ontgaan.

Den eenen spreker hoorden zij met belangstelling, den ander met geduld aan.

Dat waren de preciesen.

Doch aldra bleek, dat er ook afgevaardigden van een ander kaliber de kerken vertegenwoordigden. Telkens verdwenen er door de zijdeuren.

Niet zoozeer als praesadviseur dan wel als persman moest ik er het mijne van hebben.

Het bleek, dat de koffiekamer ook zonder koffie of aanverwant iets, weer zijn attracties oefende.

Op een paar stoelen langs den wand waren enkele Synodeleden, die klaarblijkelijk consult hielden. Zij waren in diep gesprek gewikkeld en als het ware aan hun omgeving onttoegen.

Daar, in den tuin stond een tweetal vrienden elkander wedervaringen te vertellen. Men kon het aan de gezichten zien: de een maakte den ander deelgenoot van zijn zorgen en de ander toonde hartelijk medelijden. In het voorbijgaan ving men het woord: ziek op. Hoeveel schrikkelijk huise-lijk leed drukte dat wellicht niet uit!

Midden in nam een kring van pastores heel wat ruimte in beslag. Zij putten uit den onuitputtelijken schat van herderlijke ervaringen, die niet alle van droevigen aard schenen, al waren ze te weinig samenhangend om met behulp daarvan een vervolg op de pastorie van Mastland te schrijven.

Ginds werd meer een geleerd gesprek gevoerd. Daar bogen verschillende hoofden zich over een stuk papier, waarop een inschrift stond geteekend, dat onlangs te Thebe moet zijn gevonden. Maar het oolijk gezicht, waarmee de teekenaar het tee-

kende en het onbuitend gejuich, dat op zijn ontferming volgde en aanstekelijk op al de aanwezigen, zelfs op de bedrukten, werkte, deden vermoeden, dat de oude Egyptenaren bij het vervaardigen van hun inscripties niet altijd den noodigen ernst hebben bewaard.

Aardige groepjes vormden deze rekkelijken.

Betitel hen a. u. b. niet als de zelfkant der Synode.

Want de Synode heeft geen zelfkant.

Verdenk hen niet van geringer interesse voor kerkelijke zaken.

Want het viel op, dat hier vaak de vocalen der Synode vergaderd schenen, uitnemende rapporteurs, mannen, die in spannende debatten met voorstellen ingrepen, mo... doch laat ik zoo niet voortgaan, opdat ik niet te duidelijk worde.

Trouwens, van uit de koffiekamer hield men zich op de hoogte van wat er ter Synode behandeld werd.

De verkenningdienst werkte voortreffelijk.

Als 'er nieuwelingen de koffiekamer betraden, greep men hen bij de slijp van hun kleed om te vragen: wie is er aan het woord, waarover gaat het?

En wanneer men dan hoorde, dat eenig spreker, die in bijzondere mate de gave des woords bezit en bovendien de aangename deugd heeft aan het eind zijn betoog in een heldere resumptie saam te vatten, aan sub b van het tweede onderdeel van zijn tweede punt was, dan rookte men rustig voort.

In dat opzicht zal de praeses, zelf geen minnaar van het nicotiaansche kruid, de rekkelijken wel niet hebben begrepen.

Met gestrengheid handhaafde hij in de vergadering zelf het verbod: niet rooken, dat met dreigende letters op kartonnen bordes voor het podium en links en rechts aan pilaren was opgehangen.

Zelfs in geheime zittingen, waarin het anders volgens betrouwbare overlevering wel was toegestaan, mocht geen trekje gedaan.

Voor hen, die de opwekkende en tevens kalmeerende kracht van genoemd kruid hebben ondervonden, was dit wel een beetje een penitentie.

Maar zooals gezegd, werd er een modus rookendi gevonden.

De vroegere strijd tusschen rekkelijken en preciesen onthandde niet.

Zij zagen elkander even vriendelijk in de oogen als altijd.

Want waarin de rekkelijken ook rekkelijk waren, ten opzichte van de belijdenis niet.

Daarin deden zij in precisie voor de preciesen niet onder.

De praecalabele kwesties.

Van de uitdrukking: praecalabele kwestie gaat op een Synode althans een magische werking uit.

Dan worden de onderlinge gesprekken gestaakt, sigaren worden weggeworpen, geen muis blijft in de koffiekamer achter, ieder spitst de ooren.

Want praecalabele kwestie wil zeggen een kwestie, waarover eerst beslist moet worden, zullen verdere punten in behandeling komen.

En als DE praecalabele kwestie gold op deze Synode de vraag of de liturgievoorstellen (waaronder ik ook die over de belijdenisvragen en de gezangen begrijp) besproken zouden worden, dan wel of de Synode ze ter zijde zou leggen.

Inderdaad was er op de Synodale tafel een verzoek geworpen om op die voorstellen niet in te gaan.

En nog een ander om ze uit te stellen tot een volgende Synode.

Doch veel debat werd hierover niet gevoerd. De Synode wilde klaarblijkelijk niet achter Leeuwarden teruggaan.

Ze wilde tot geen prijs reactionair zijn.

De rapporterende Commissie adviseerde om door te gaan en bracht daarvoor als motieven bij:

„Vooreerst toch zou een terzijde leggen van bedoelde voorstellen in strijd zijn met hetgeen de vorige Synode besloten heeft en dus een terugaan tot achter deze kerkelijke vergadering.

Ten tweede zou dit niet in overeenstemming zijn met de waardeering, die de omvangrijke arbeid der deputaten verdient.

Ten derde zou dit niet behandelen in tegenspraak komen met de wenschen, die kennelijk in onze kerken leven, blijkens de verzoeken, die door niet minder dan zeven Particuliere Synodes te dezer zake bij Uwe vergadering zijn ingediend, van welke Uw Commissie moeilijk weer kan voorstellen, dat zij alreede weer geheel tot zwijgen zijn gebracht."

De Synode ging hiermee zoo goed als onmiddellijk accoord.

Zonder veel inspanning was de hoofdslag gewonnen.

Belijdenisvragen.

De Commissie was in haar rapport zeer voorzichtige te werk gegaan.

Zij maakte onderscheid tusschen:

10. voorstellen, die reeds nu voor behandeling en beslissing rijp zijn;

20. voorstellen, waarvan het gewenscht is, dat zij, met de naar aanleiding daarvan gemaakte op-